

Burgemeesters

Onlangs is een tweetal publicaties verschenen waarin burgemeesters van een gemeente de hoofdrol spelen. De biografische gegevens over de burgemeesters vormen de basis voor lokale geschiedschrijving. Juist door de persoonlijke noot is dit een aardige manier om een historisch onderzoek te presenteren. Zij waren mensen met plannen en idealen, leuke en minder leuke karaktertrekken, kortom, boeiende persoonlijkheden.

De gemeente Amstelveen ontstond toen in 1896 Amsterdam een groot gedeelte van de gemeente Nieuwer-Amstel had geannexeerd. Het resterende deel ging verder

onder de naam Amstelveen. In de periode tot 1955 heeft Amstelveen vier burgemeesters gehad. Zij staan centraal in het boek *Burgemeesters van Amstelveen 1896-1955* dat als deel 5 in de 'Amstelveense Historische Reeks' is verschenen. Het boek werd aan de wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd aftredende burgemeester O. van Diepen aangeboden bij zijn afscheid. De auteur is R. Huizenga, oud-rector en -leraar geschiedenis te Amstelveen.

Na een inleiding waarin de situatie in Amstelveen rond de eeuwwisseling wordt beschreven, volgen vijf hoofdstukken over de vier burgervaders: H.P.C.W.H.J.B. van Son (1896-1916), A. Colijn (1916-1932), mr. G.P. Haspels (1932-1942 en 1945-1955) en ir. S.D.J. Westendorff (1942-1945). De hoofdstukken zijn volgens eenzelfde stramien opgebouwd: eerst wordt een uiteenzetting over de benoeming en over de persoon van de burgemeester gegeven, daarna komt zijn 'bestuur en beleid' uitgebreid aan de orde en tenslotte wordt aandacht besteed aan zijn ontslag (met uitzondering van Colijn die tijdens zijn

DE TIJDEN VERANDEREN BURGEMEESTERS VAN HEEMSTEDEN EN BENNEBROEK 1811-1997

Waarom vertrok burgemeester J.H. Gerlings plotseling in 1817 uit zijn gemeente? Wat ging het naar toe en waar is hij overleden?
Waarom werd burgemeester Jan van Leth in 1853 uit zijn functie ontheven?
Waarom vertrok burgemeester Pieter van der Grinten in 1923 en hoe liet het dorp zich versierd zien?
Hoe liep het contact af tussen burgemeester Van Raapdonk en de gemeenteleden en het optreden van cabaret 'Tingel Tangel' in 1946?
Velecepten van burgemeesterskeuzen tegenwoordig anders dan in de 19e eeuw?
Wat is er veranderd in de gemeenten in de periode 1811-1997?

Deze en andere vragen worden beantwoord in dit boek over burgemeesters van Heemstede en Bennebroek 1811-1997. Voor dit boek is in diverse archieven onderzoek gedaan. Ook archieven die voorheen 'op slot' zaten, zijn geraadpleegd. Deze hebben nieuwe gegevens over de burgemeesters en de geschiedenis van Heemstede en Bennebroek opgeleverd.

Jan Frans Jansen

DE TIJDEN VERANDEREN

BURGEMEESTERS
VAN HEEMSTEDEN EN BENNEBROEK
1811 - 1997

ANNABELLE MEDDENS-VAN BORSSELEN

UITGEVERIJ DE DOELLENPERS BV, ALKMAAR

DE TIJDEN VERANDEREN BURGEMEESTERS VAN HEEMSTEDEN EN BENNEBROEK 1811-1997

ambtsperiode overleed). Niet alleen beschrijft Huizenga plaatselijke politieke kwesties, maar ook de ontwikkeling van verschillende beleidsterreinen. In de Nabeschouwing worden de verschillen en overeenkomsten tussen de burgemeesters en hun werkzaamheden nog eens op een rij gezet. De auteur heeft ook geprobeerd de mens te typeren. Hierbij heeft hij zich mede gebaseerd op herinneringen van familieleden en anderen die hij in de laatste fase van zijn onderzoek met gerichte vragen heeft benaderd. De lezer krijgt zo een indruk van de persoonlijkheid van de burgemeester en kan zijn daden plaatsen.

Bijvoorbeeld, op blz. 169 schrijft hij over Colijn (een broer van de minister-president) "Colijn was een 'doener', een doordouwer; een conservatief met een progressieve visie. Een krachtige burgemeester, die goed aanvoelde welke mogelijkheden de tijd hem bood, deze uitstekend benutte..." We krijgen zo een aardig beeld over de persoon én de tijd waarin zij leefden en werkten. Een goed voorbeeld van een boeiende lokale geschiedschrijving.

Een veel langere periode en twee gemeentes omvat het boek *De tijden veranderen. Burgemeesters van Heemstede en Bennebroek 1811-1997* van Annabelle Meddens-van Borselen. Zij is aan dit onderzoek begonnen in het kader van het Burgemeestersproject van de Stichting Regionale Geschiedbeoefening Noord-Holland en hier na afloop van het project mee doorgegaan. Het boek werd in november 1997 aangeboden aan de heer R. de Wit, oud-commissaris der Koningin en zelf ooit burgemeester van Alkmaar.

In dit boek passeren 24 burgemeesters de revue. Heemstede en Bennebroek zijn in historisch opzicht nauw met elkaar verbonden. In 1653 werd de heerlijkheid Bennebroek afgesplitst van de heerlijkheid Heemstede. Tijdens de Franse overheersing werden ze samengevoegd, maar in 1817 werd Bennebroek weer een zelfstandige gemeente. In de tweede helft van de negentiende eeuw is er gedurende lange tijd een 'personele unie' geweest: beide gemeenten hadden dezelfde burgemeester.

In het boek ligt de nadruk op biografische overzichten van de burgemeesters. In een summiere inleiding wordt de benoemingsprocedure geschetst en wordt in een groepsportret getracht enige algemene kenmerken te geven. De biografieën van de burgemeesters bevatten gegevens over afkomst en carrière, benoeming en einde van de ambtsperiode. Door de langere periode en het groter aantal personen dat is behandeld, is niet zo diep op de plaatselijke situatie ingegaan, maar het tijdsbeeld is door enkele gebeurtenissen uitgelicht.

De schrijfster heeft niet alleen schriftelijke bronnen gebruikt, in sommige gevallen uit nog niet eerder openbaar gemaakte archieven. Bovendien heeft zij de laatste burgemeesters, voor zover nog in leven, zelf

gesproken. Ook familieleden en medewerkers zijn geïnterviewd. Reeds gepubliceerde vraaggesprekken in kranten of tijdschriften zijn eveneens in het boek verwerkt. Mede daardoor geven hier en daar anekdotische verhalen een verfrissende invalshoek. Verschillende bijlagen zijn toegevoegd, zoals een overzicht van de jaarwedde tot 1940: in Heemstede oplopend van f 300,- in de periode voor 1857 tot f 9.110,- in 1940, in Bennebroek van f 100,- tot f 2.850,-. In een laatste bijlage worden de genealogische gegevens van de 22 burgervaders en 2 -moeders gegeven.

Beide boeken laten zien hoe aan de hand van personen de lokale **geschiedenis, in deze gevallen van vrij recente datum**, kan worden beschreven. De persoonlijke invalshoek geeft een speciaal, boeiend aspect aan de geschiedschrijving. Door een karaktertypering toe te voegen, kunnen bepaalde handelingen van de persoon soms beter worden begrepen.

Bovendien hebben burgemeesters natuurlijk invloed gehad op de ontwikkeling van de gemeenten. Sommigen drukten een groot stempel op het gemeentelijk beleid, anderen lieten niet meer dan een straatnaam na. Afhankelijk van de periode en van het aantal behandelde personen kan dieper op de plaatselijke situatie worden ingegaan.

R. Huizenga, *Burgemeesters van Amstelveen 1896-1955*
Uitgegeven door de Vereniging Historisch Amstelveen,
Amstelveense Historische Reeks no.5, 184 blz.,
ISBN 90-8017457-2, f 35,-.

A. Meddens-van Borselen, *De tijden veranderen.
Burgemeesters van Heemstede en Bennebroek 1811-1997*
Uitgave in eigen beheer in samenwerking met Uitgeverij
Doelenpers BV, Alkmaar, 96 blz., ISBN 90-70655-18-7,
f 24,95.

Katja Bossaers
